DEİK

DIŞ EKONOMİK İLİŞKİLER KURULU

FOREIGN ECONOMIC RELATIONS BOARD

Belarus

İş ve Yatırım Ortamı Raporu

Turkey

Discover
the potential

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ....2
GENEL BİLGİLER....3
SİYASİ VE İDARİ YAPI....6
EKONOMİK GÖRÜNÜM....7
TÜRKİYE – BELARUS TİCARİ VE EKONOMİK İLİŞKİLERİ....10
TÜRKİYE – BELARUS İŞ KONSEYİ....12
YATIRIM ORTAMI, MEVZUAT VE YATIRIMCILARA SAĞLANAN OLANAKLAR....14
Neden Belarus?....14
Yatırım Mevzuatı ve Yatırımcılara Sağlanan Olanaklar....18
İŞ SÜREÇLERİ....24
Ana Hatlarıyla İş Ortamı....24
Şirket Türleri....24
Şirket Kuruluş Süreci....27
Yabancılar İçin Belarus'ta İş Kurma Seçenekleri....28
Şube ve Temsilcilikler....29
Yabancı Personel İstihdam Etme....30
Anlaşmazlıkların Çözümü ve Tahkim....30
Dış Ticaret ve Döviz Kontrolü....31
Vergi Sistemi....32
Ücret ve Kiralar....33
FAYDALI İNTERNET ADRESLERİ:....34

ÖNSÖZ

Avrupa'nın merkezinde yer alan Belarus elverişli stratejik konum, verimli toprakları ve gelişmiş sanayi altyapısı ile yatırımcılara büyük imkanlar sunmaktadır. Son yıllarda ülkede yatırım mevzuatının geliştirilmesi ve etkinliğinin artırılması için önemli çalışmalar yapılmaktadır.

Belarus'un yatırım ortamının iyileştirilmesi alanında kaydettiği ilerlemeler uluslararası kurumlar ve iş çevreleri tarafından da takdir edilmekte ve ülkeye yabancı yatırımcı ilgisi giderek artmaktadır. Dünya Bankası'nın yayınladığı ve ülkeleri iş yapma kolaylığı açısından sınıflandıran "Doing Business 2017" raporunda Belarus 190 ülke arasında 37'nci sırayı almıştır. Bankadan yapılan açıklamada Belarus'un yatırım ortamı ve iş yapma koşullarının iyileştirimesine yönelik reformlar açısından dünyada ilk 10 ülke arasında bulunduğu belirtilmektedir.

Türk iş dünyası olarak, Belarus'un son yıllarda yakalamış olduğu hızlı iktisadi büyüme performansını yakından takip etmekteyiz. Zira bu durum Türk firmaları için birçok alanda önemli imkanlar yaratmakta ve karşılıklı ticari ve ekonomik işbirliğine ciddi ivme kazandırmaktadır. Coğrafi konumu nedeniyle Avrupa Birliği ve Rusya başta olmakla, BDT ülkeleri pazarlarına kolay erişim imkanı veren Belarus Türk firmaları açısından önemli potansiyel barındırmaktadır.

Sahip olduğu potansiyele rağmen, Belarus'un Türk özel sektörü tarafından yeteri kadar tanınmadığı ve ülkelerimiz arasında ticari ve ekonomik işbirliğinin arzu edilen seviyenin çok altında kaldığı görülmektedir. 1992 yılında kurulan Türkiye – Belarus İş Konseyi bu eksiğin giderilmesi için çalışmalarını yoğun şekilde sürdürmektedir. Bu kapsamda özellikle 12 – 13 Kasım 2015 tarihlerinde İstanbul'da düzenlenen Türkiye – Belarus Yatırım Forumu'nun Belarus'un Türk iş çevrelerinde bilinirliğinin artmasına büyük katkıda bulunduğunu ifade edebiliriz.

Konseyimiz tarafından gerçekleştirilen tanıtım çalışmalarının devamı niteliğinde olan Belarus İş ve Yatırım Ortamı Raporu Türk iş çevrelerinin Belarus'un yatırım mevzuatı ve uygulamaları hakkında daha fazla bilgilendirilmesi amacı taşımaktadır.

Bu vesileyle, önemli bir boşluğu dolduracağına inandığımız raporun şirket ve kurumlarımız için faydalı olmasını temenni ediyoruz.

Saygılarımla,

Sefa Gömdeniz
Türkiye – Belarus İş Konseyi Başkanı

GENEL BİLGİLER

Resmi Adı: Belarus Cumhuriyeti

Yönetim Şekli: Cumhuriyet

Devlet Başkanı: Aleksandr Lukaşenko

Yüzölçümü: 207.600 km²

Başkent: Minsk

Önemli Şehirler: Minsk, Gomel, Mogilev, Vitebsk, Grodno, Brest

Para Birimi: Belarus Rublesi

Nüfus: 9 milyon 499 bin (Ağustos 2016)

Nüfus Artış Hızı: % 0,01

Ortalama Yaşam Süresi: Erkek – 68,6 yıl / Kadın – 78,9 yıl

Okuma Yazma Oranı: %99,6

Nüfusun Etnik Dağılımı: Belarus (%83,7), Rus (%8,3), Polonyalı (%3,1), Ukraynalı (% 1,7)

Coğrafya: Belarus Cumhuriyeti Avrupa'nın merkezinde, Doğu – Batı ve Kuzey – Güney nakliye yollarının kesişiminde yer almaktadır. Kuzeyde Litvanya ve Letonya, güneyde Ukrayna, doğuda Rusya Federasyonu ve batıda Polonya ile komşu olan Belarus büyük lojistik ve transit taşımacılık potansiyeline sahiptir. En yüksek bölgesi deniz seviyesinden 345 metre (Dzerjinsk Tepesi – Minsk Vilayeti), en alçak bölgesi ise 80 metre (Neman Nehri – Grodno Vilayeti) yükseklikte olan Belarus topraklarının neredeyse tamamı düzlük alanlardır.

Belarus'un iklimi ılıman karasal özelliğe sahip olup, kışları yumuşak, yazları yağışlı ve ılık geçmektedir. Ortalama sıcaklık Ocak ayında -6°C, Temmuz ayında ise +18°C olarak ölçülmektedir. Yıllık ortalama yağış miktarı 550 – 700 mm'dir.

Denize kıyısı bulunmayan Belarus dahili su kaynakları açısından çok zengindir. Ülkede 11 bine yakın göl ve 20 binden fazla akarsu bulunmaktadır. Nehir ve ırmakların toplam uzunluğu 91 bin km olup, bunların yüzde 93'ü 10 km'nin altında uzunluğa sahip ırmaklardır.

Dini İnançlar: İlgili mevzuat dolayısıyla Belarus'ta nüfus sayımı sırasında halka dini mensubiyet sorusu yöneltilmemektedir. Bu nedenle nüfusun dini inançlar açısından dağılımına dair resmi istatistikler mevcut değildir. Yapılan sosyolojik araştırmalara göre, nüfusun yaklaşık yüzde 95'i kendisini belli bir dinin mensubu olarak görürken, bunların yüzde 90'dan fazlasının Hrıstiyan olduğu tahmin edilmektedir. Ülkede insanların dini inançlarını yaşamaları önünde engel bulunmazken, vatandaşların yüzde 94'ü din faktörünün herhangi bir toplumsal soruna neden olacağını düşünmemektedir.

Diller: Anayasaya göre Belarusça ve Rusça ülkenin resmi dilleridir. Fakat siyaset, bürokrasi, eğitim ve toplumsal hayatın diğer alanlarında Rusça hakim konumdadır. Azınlık dilleri olan Lehçe, Ukraynaca ve Litvanca da ulusal diller olarak kabul edilmiştir. Lehçe daha yaygın olup, bu dilde eğitim veren okullar ve basın yayın organları faaliyet göstermektedir. İş çevrelerinde İngilizce yaygın olarak kullanılsa da, Rusça bilmek işadamları için büyük avantaj sağlamaktadır.

Üyesi Olduğu Uluslararası ve Bölgesel Kuruluşlar: Birleşmiş Milletler (BM), Uluslararası Para Fonu (IMF), Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası (Dünya Bankası – IBRD), BM'e bağlı diğer kurumlar (hepsine üye olup, bazılarında gözlemci statüsündedir), Avrasya Ekonomik Birliği, Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT), Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD) vs.

Belarus Şangay İşbirliği Örgütü (ŞİÖ), Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü (KEİ), Baltık Denizi Devletleri Konseyi (CBSS) ve ASEAN Parlamentolararası Meclisi (AIPA) gibi kurumların gözlemci üyesidir [1].

Resmi Tatiller: 1 Ocak (Yılbaşı), 7 Ocak (Ortodoks Noeli), 8 Mart (Kadınlar Günü), Radunitsa (Nisan ve Mayıs aylarında olmak üzere, her yıl farklı tarihlerde kutlanan dini bayram), 1 Mayıs (Emek Bayramı), 9 Mayıs (Zafer Bayramı), 3 Temmuz (Bağımsızlık Günü – Cumhuriyet Bayramı), 7 Kasım (Ekim Devrimi Günü), 25 Aralık (Noel)

Türkiye ile Saat Farkı: UTC+3 zaman diliminde yer alan Belarus'ta yaz/kış saati uygulaması yoktur. Türkiye ile Belarus arasında saat farkı bulunmamaktadır.

Doğal Kaynaklar: Az miktarda petrol ve doğalgaz rezervlerine sahip olan Belarus birçok mineral kaynak bakımından oldukça zengindir. Ülke ekonomisi için büyük önem taşıyan potasyum tuzları rezervi miktarına göre Belarus Kanada ve Rusya'dan sonra dünyada 3'üncü sırayı almaktadır. Çok büyük kaya tuzu ve torf rezervlerinin yanı sıra kil, granit, dolomit, tebeşir, kum ve çakıl gibi kaynaklar da bol miktarda bulunmaktadır.

Ulaşım: Türk Hava Yolları (THY) haftanın 4 günü (Pazartesi, Çarşamba, Perşembe ve Cumartesi) İstanbul – Minsk hattında karşılıklı seferler düzenlemektedir. Bunun yanı sıra, Belarus Ulusal Havayolu Şirketi (Belavia) de haftada 4 gün (Salı, Perşembe, Cuma ve Pazar) İstanbul – Minsk karşılıklı seferlerini yapmaktadır.

Vize Uygulaması: Türkiye ile Belarus arasında vizeler 1 Haziran 2014 tarihinde kaldırılmış olup, diplomatik, hizmet, hususi ve umuma mahsus pasaport hamili Türk vatandaşları Belarus'a vizesiz girme ve 30 günü aşmamak kaydıyla, bu ülkede kalma ve seyahat etme hakkına sahiptirler. Çalışma, okuma, bilimsel araştırma, aile birliği içinde bir araya gelme ve 30 günden fazla kalmayı gerektiren diğer seyahatlerde amacına uygun vize alınması gerekmektedir.

[1] Daha kapsamlı bilgi için: http://mfa.gov.by/en/organizations/membership/

SİYASİ VE İDARİ YAPI

Bağımsız Belarus Cumhuriyeti'nin ilk Anayasası 15 Mart 1994 tarihinde kabul edilmiştir. Anayasaya göre Belarus üniter, demokratik, sosyal hukuk devletidir. Başkanlık sistemi ile yönetilen Belarus'ta 10 Temmuz 1994 tarihinde yapılan seçimlerde Aleksandr Lukaşenko Cumhurbaşkanlığına seçilmiştir. O dönemde itibaren yapılan dört seçimi de büyük oy oranı ile kazanan A. Lukaşenko halen Cumhurbaşkanlığı görevini sürdürmektedir.

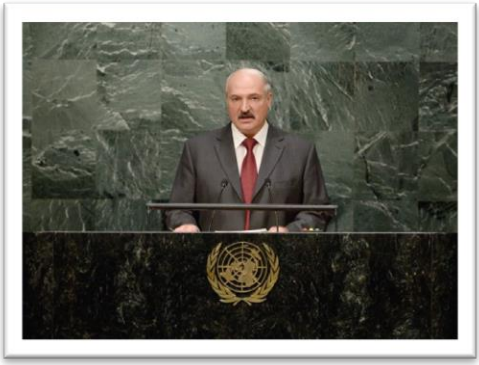

24 Kasım 1996 tarihinde yapılan referandum sonucu Parlamentonun yapısı değiştirilmiş ve iki kanattan (Temsilciler Meclisi ve Cumhuriyet Konseyi) oluşan Milli Meclis kurulmuştur. Ayrıca, referandumda ülkenin şimdiki bayrağı kabul edilmiş ve Rus diline ikinci resmi dil statüsü verilmiştir.

Parlamentonun alt kanadı olan Temsilciler Meclisi 110 milletvekilinden oluşmakta ve bütün üyeler genel seçimle belirlenmektedir. 64 üyeli Cumhuriyet Konseyi parlamentonun üst kanadını temsil ederken, 56 üyeyi yerel yönetimler seçmekte, 8 üye ise doğrudan Cumhurbaşkanı tarafından atanmaktadır.

Anayasa'da ifade edilen durumlar dışında, yasa tasarıları önce Temsilciler Meclisi tarafından görüşülmekte, ardından Cumhuriyet Konseyi'nde müzakere edilmektedir. Kanun taslağının yasalaşması için her iki kanatta yapılan oylamada salt çoğunluğun sağlanması gerekmektedir. Parlamentonun görev süresi 4 yıl olup, son genel seçimler 11 Eylül 2016 tarihinde yapılmıştır.

Ülkede yürütme görevi Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanlığı İdaresi, Başbakan, Bakanlar Kurulu ve Devlet Komiteleri tarafından yerine getirilmektedir.

İdari yapı olarak, ülke 6 vilayetten (oblast) oluşmaktadır: Minsk, Brest, Vitebsk, Grodno, Gomel ve Mogilev. Bu vilayetler toplam 118 ile bölünürken, ayrı bir idari birim olan başkent Minsk herhangi bir vilayete dahil değildir. Belarus'ta nüfusu 100 binin üzerinde olan 15 şehir vardır.

EKONOMİK GÖRÜNÜM

Temel Ekonomik Göstergeler

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Nominal GSYİH (milyar dolar, cari fiyatlarla)	49,2	54,9	58,8	63,4	72,4	75,8	54,9
Fert Başına Milli Gelir (dolar, cari fiyatlarla)	5.158	5.789	6.207	6.695	7.644	8.004	5.749
Reel Büyüme Oranı %	0,2	7,7	5,5	1,7	1,0	1,7	-3,9
Enflasyon Oranı (TÜFE %)	10,1	9,9	108,7	21,8	16,5	16,2	12,0
Toplam İhracat (Milyon Dolar)	21.304	25.284	41.419	46.060	37.203	36.081	26.686
Toplam İthalat (Milyon Dolar)	28.569	34.884	45.759	46.404	43.023	40.502	30.312
Cari İşlemler Dengesi (Milyon Dolar)	-6.133	-8.280	-5.026	-1.862	-7.567	-5.222	-2.074

Kaynak: *Belarus Cumhuriyeti Ulusal İstatistik Komitesi*

Belarus ekonomisi komşu ülkelerden oldukça farklı özelliklere sahiptir. Sovyetler Birliği döneminden miras alınan kamu işletmelerinin üretimde ağırlığı fazladır. Özellikle ekonominin temelini oluşturan büyük ağır sanayi tesisleri devletin kontrolündedir. Bu sayede Belarus sahip olduğu iktisadi potansiyeli bağımsızlık yıllarında büyük ölçüde korumuş ve kamuya ait sanayi tesislerinin faaliyetinde önemli bir düşüş yaşanmazken, ekonomik kalkınma konusunda kayda değer ilerlemeler sağlanmıştır.

Günümüzde Belarus tarım, otomotiv sanayii, kimya ve petrokimya, metalurji, tekstil, makine imalatı, gıda sanayii, ağaç işleme ve mobilya, ilaç endüstrisi, otomobil yedek parça imalatı, et işleme ve et ürünleri üretimi, buzdolapları ve soğutucu ekipmanlar, sentetik iplik üretimi gibi sektörlerde dünyanın önde gelen üreticileri arasında yer almaktadır. Bazı örnekler vermek gerekirse, dünya biçerdöver üretiminin yüzde 17'si, potasyum gübresi üretiminin yüzde 16'sı, traktör üretiminin yüzde 6'sı, keten iplik üretiminin yüzde 6,5'i Belarus'un payına düşmektedir. Ağır yük

kamyonları üreten BelAZ fabrikası dünya pazarında yaklaşık yüzde 30 paya sahiptir. Otomobil lastikleri imal eden Belşina firması her türlü kullanıma uygun 300'den fazla lastik çeşidiyle kendi sektöründe Avrupa'nın en büyük üretilerinden birisi konumundadır.

Belarus gıda ve tarım ürünleri ihtiyacının yüzde 90'ını kendi üretimi ile karşılamaktadır. Özellikle süt ve süt ürünleri sektörü çok gelişmiş olup, dünya toplam süt ürünleri ihracatının yaklaşık yüzde 5'i, tereyağı ihracatının yüzde 11'i, peynir ihracatının yüzde 5,7'si Belarus tarafından gerçekleştirilmektedir.

Ülke arazisinin yaklaşık yüzde 40'ı (toplam 9,5 milyon hektar) ormanlarla kaplıdır. Bu durum ağaç işleme ve orman ürünleri üretimi alanında büyük potansiyel oluşturmaktadır. Belarus Orman Bakanlığı tarafından açıklanan resmi verilere göre, 2015 yılı itibarıyla ülkedeki kerestelik ağaç miktarı 1,7 milyar m3 civarındadır. Belarus mobilyası eski SSCB ve Doğu Avrupa ülkelerinde büyük rağbet görürken, ülkede ağaç işleme alanında dev tesisler faaliyet göstermektedir.

Belarus geleneksel sektörlerin yanı sıra, bilgi teknolojileri ve bilişim sektöründe de büyük gelişme kaydetmiştir. Dünya'nın en büyük 100 bilişim şirketi arasında Belarus menşeli 3 firma yer alırken, milyonlarca insanın kullandığı Viber, dünya genelinde 100 milyondan fazla abonesi bulunan World of Tanks gibi uygulama ve online platformlar Belarus'ta geliştirilmiştir. Fert başına düşen bilişim hizmetleri ihracatı açısından Belarus BDT ülkeleri arasında ilk sırayı almaktadır. Son dönemlerde optik ve lazerli cihazlar, otomasyon sistemleri ve diğer yüksek teknolojili ürünlerin üretimi alanında önemli araştırma ve geliştirme çalışmaları yapılmaktadır.

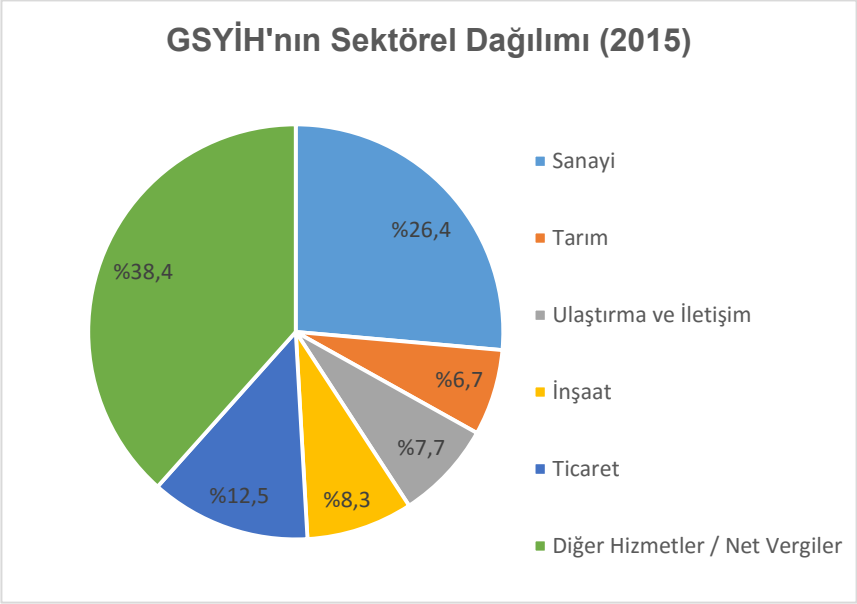

Birçok sektörde dünyanın önde gelen üreticilerinden birisi olması, gelişmiş sanayisi, elverişli coğrafi konumu ve diğer ülkelerle olan sıkı tarihi ilişkileri sayesinde Belarus dışa açık ekonomi politikaları yürütmektedir. Dünyanın 190'dan fazla ülkesi ile ticaret ilişkileri bulunan Belarus'un dış ticaretinde Rusya önemli yer tutmaktadır. 2015 yılında ihracatın yüzde 39'u Rusya'ya yapılırken, en büyük 5 ihraç pazarı arasında yer alan diğer ülkeler Birleşik Krallık (yüzde 11,2), Ukrayna (yüzde 9,4), Hollanda (yüzde 4,3) ve Almanya (yüzde 4,1) olarak sıralanmaktadır. Ülkede üretilen ürünlerin yarısından fazlası ihraç edilmektedir.

Aynı dönemde Belarus'un ithalatında Rusya yüzde 56,6 ile en büyük payı alırken, Çin (yüzde 7,9), Almanya (yüzde 4,6), Polonya (yüzde 3,6) ve Ukrayna (yüzde 3,1) ithalatta ilk 5 sırayı oluşturan diğer ülkelerdir.

İhracatta kimya ve petrokimya ürünleri, gübreler, metal mamulleri, kamyon ve traktörler, otomobil lastikleri, gıda ürünleri, tekstil, ağaç ve orman ürünleri öne çıkan başlıca kalemler olup, ithalatta petrol ve doğalgaz, gıda sanayii için hammaddeler, metal ve metal mamulleri, makine, ekipman ve taşıt araçları, kimya sanayii ürünleri ağırlık teşkil etmektedir.

Son dönemlerde Belarus ekonomisi bölgesel ve uluslararası konjonktür kaynaklı sorunlardan büyük ölçüde etkilenmektedir. Ülkenin başlıca ticaret ortakları olan Rusya, Ukrayna ve AB ülkelerinde yaşanan durgunluk, ulusal paraların değer kaybı ve petrol fiyatlarındaki düşüş nedeniyle Belarus'un ihraç ürünlerine olan talep azalmış, bu durum 2013 yılından itibaren

gerileme eğiliminde olan ihracatın 2015 yılında yüzde 26 gibi önemli oranda düşmesine neden olmuştur.

Ukrayna'nın doğu bölgelerindeki gerilimin Doğu Avrupa'da jeopolitik istikrar için tehdit oluşturması ve gelişmiş Batılı ülkelerle Rusya arasında yaşanan ekonomik yaptırım savaşı Belarus ekonomisi açısından ciddi risk unsuru olarak görülmektedir. Nitekim, Rusya Belarus'un en büyük ticaret ortağı olup, ülkede Rus şirketlerinin önemli yatırımları bulunmaktadır. Bu nedenle Rusya'nın karşılaştığı ekonomik sorunların kısa ve orta dönemde Belarus'u etkilemesi kaçınılmazdır.

TÜRKİYE – BELARUS TİCARİ VE EKONOMİK İLİŞKİLERİ

Sahip olduğu potansiyele rağmen, Belarus'un Türk özel sektörü tarafından yeteri kadar tanınmadığı ve ülkelerimiz arasında ticari ve ekonomik işbirliğinin arzu edilen seviyenin çok altında kaldığı görülmektedir.

TÜİK verilerine göre 2015 yılında karşılıklı ticaret hacmi 397,9 milyon dolar olup, bunun 205,1 milyon doları Türkiye'nin Belarus'a yaptığı ihracatın, 192,8 milyon doları ise bu ülkeden yaptığımız ithatarın payına düşmektedir.

Türkiye – Belarus Dış Ticareti (Milyon Dolar)

	2006	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**
İhracat	64,8	95,9	145,3	119,2	186,8	232,8	264,5	303,2	272,3	205,1
İthalat	45,5	79,9	120,8	83,7	154,6	183,2	190,2	186,8	147,7	192,8
Denge	19,3	16	24,5	35,5	32,2	49,6	74,3	116,4	124,6	12,3
Hacim	110,3	175,8	266,1	202,9	341,4	416	454,7	490	420	397,9

Kaynak: *Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)*

Belarus resmi istatistiklerine göre ise karşılıklı ticaret hacmi daha büyüktür. Nitekim, Belarus Devlet İstatistik Komitesi 2015 yılı ikili ticaret hacmini 629,7 milyon dolar olarak açıklamıştır (aynı yıl Belarus'un toplam dış ticareti 57 milyar dolar teşkil etmiştir). Bu rakamın 487,8 milyon doları Belarus'un Türkiye'den yaptığı ithalat olarak kayıtlara geçmiştir. Diğer taraftan, TÜİK verilerine göre 2015 yılında Belarus'a ihracatımız bir önceki yıla göre azalırken, Belarus Cumhuriyeti Ulusal İstatistik Kurumu verileri aynı dönemde Türkiye'den yapılan ithalatta küçük

ölçekli de olsa, artış olduğunu ortaya koymaktadır. Bu farklılığın temel sebebi olarak, Türk menşeli ürünlerin Belarus'a doğrudan ihracatın yanı sıra, Rusya ve AB ülkeleri üzerinden de girmesi gösterilmektedir.

Belarus'taki en önemli yatırımcımız Turkcell olup, Emsaş İnşaat A. Ş. büyük ölçekli müteahhitlik projelerine imza atmıştır. 2015 yılı itibarıyla Türk inşaat şirketleri tarafından Belarus'ta toplam tutarı 918 milyon dolar olan 46 proje üstlenilmiştir.

Bunların dışında ev tekstili, otel işletmeciliği, hijyen malzemeleri üretimi vs. alanlarda faaliyet gösteren Türk şirketleri mevcuttur. Genel olarak baktığımızda ise, Belarus'taki Türk yatırımcıları ve müteahhitlerinin gerek şirket sayısı gerekse de iş hacmi olarak diğer eski SSCB ülkelerine göre düşük ölçekte kaldığı söylenebilir.

Belarus'un bağımsızlığını ilk tanıyan ülke Türkiye'dir. 25 Mart 1992 tarihinde ülkelerimiz arasında diplomatik ilişkiler kurulmuş olup, siyasi alanda herhangi bir sorun bulunmamaktadır. Buna rağmen, ikili ticari ve ekonomik işbirliğinde gelinen nokta her iki ülkenin potansiyelinin altında kalmaktadır. Türk iş dünyasının Belarus'u çok fazla tanımaması bunda en büyük etkendir.

TÜRKİYE – BELARUS İŞ KONSEYİ

Türkiye – Belarus İş Konseyi DEİK Türkiye – Avrasya İş Konseyleri bünyesinde faaliyet göstermekte olup, 1992 yılında kurulmuştur. Konseyin Türk tarafı başkanlığını Burç Taahhüt A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı Sefa Gömdeniz yürütmektedir. İş Konseyinin karşı tarafını Belarus Ticaret ve Sanayi Odası temsil etmekte ve başkanlık görevini IPM Business School Yönetim Kurulu Başkanı Dmitri Diçkovski icra etmektedir.

Bazı Önemli Faaliyetler:

- Belarus Tarım ve Gıda Bakanlığı ile Görüşme, 1 Kasım 2016, Minsk
- Vitebsk Serbest Ekonomi Bölgesi Ziyareti, 31 Ekim 2016, Vitebsk
- Belarus Cumhuriyeti İstanbul Başkonsolosluğu Ziyareti ve Belarus Orman Şirket Yetkilileri ile Görüşmeler, 25 Ekim 2016, İstanbul
- "Ufukları Genişletmek: Yatırımlar, Finansman, Kalkınma" Başlklı Yatırım Forumu, 29 – 30 Eylül 216, Minsk
- Belarus Mobilya Fuarı'nda Türk Firmalarını Ziyaret, 14 Eylül 2016, Minsk
- Belarus'un Görevi Bitmiş ve Yeni Göreve Başlayacak Olan İstanbul Başkonsolosları İle Görüşme, 31 Ağustos 2016, İstanbul
- Belarus Ticaret ve Sanayi Odası Yönetimi İle Görüşme, 17 Ağustos 2016, Minsk
- Belarus Cumhuriyeti İstanbul Başkonsolosluğu Ziyareti, 26 Temmuz 2016, İstanbul
- Hindistan Minsk Büyükelçiliği Ziyareti, 6 Mayıs 2016, Minsk

- Belarus Bilimler Akademisi Ziyareti, 6 Mayıs 2016, Minsk
- Belemsa Yeni Üretim Tesisi Açılışı, 5 Mayıs 2016, Mogilev
- Dünya Bankası Belarus Temsilciliği Ziyareti, 3 Mayıs 2016, Minsk
- EBRD Belarus Temsilciliği Ziyareti, 2 Mayıs 2016, Minsk
- Bilkent Cyberpark Ziyareti ve Belarus Tanıtım Toplantısı, 22 Nisan 2016, Ankara
- İzmir Ticaret Borsası Ziyareti ve Belarus Tanıtım Toplantısı, 21 Nisan 2016, İzmir
- Manisa OSB Ziyareti ve Belarus Tanıtım Toplantısı, 21 Nisan 2016, Manisa
- Ege Genç İşadamları Derneği Ziyareti ve Belarus Tanıtım Toplantısı, 20 Nisan 2016, İzmir
- İzmir Ticaret Odası Ziyareti ve Belarus Tanıtım Toplantısı, 19 Nisan 2016, İzmir
- İstanbul Dudullu OSB Ziyareti ve Belarus Tanıtım Toplantısı, 8 Nisan 2016, İstanbul
- İstanbul Deri OSB Ziyareti ve Belarus Tanıtım Toplantısı, 7 Nisan 2016, İstanbul
- İstanbul Anadolu Yakası OSB Ziyareti ve Belarus Tanıtım Toplantısı, 6 Nisan 2016, İstanbul
- Türkmenistan Minsk Büyükelçiliği Ziyareti, 19 Şubat 2016, Minsk
- Grodno Bölge Valiliği Ziyareti, 18 Şubat 2016, Minsk
- Belarus Ticaret Borsası Ziyareti, 17 Şubat 2016, Minsk
- Belarus Cumhuriyeti Ulusal Yatırım ve Özelleştirme Ajansı Ziyareti, 17 Şubat 2016, Minsk
- Belarus Yüksek Teknolojiler Parkı Ziyareti, 17 Şubat 2016, Minsk
- Mogilev Bölge Valiliği ve Serbest Ekonomi Bölgesi Ziyareti, 16 Şubat 2016, Mogilev
- Belarus Ekonomi Bakanlığı Ziyareti, 15 Şubat 2016, Minsk
- Belarus Ticaret ve Sanayi Odası Ziyareti, 15 Şubat 2016, Minsk
- Belarus Cumhuriyeti Ankara Büyükelçiliği Ziyareti, 11 Ocak 2016, Ankara
- T. C. Minsk Büyükelçisi K. Nilvana Darama ve Belarus Cumhuriyeti Ankara Büyükelçisi Andrei Savinykh ile Toplantı, 10 Ocak 2016, Ankara
- Belarus Çalışma Ziyareti, 15 – 18 Şubat 2016, Minsk – Mogilev – Grodno
- Türkiye – Belarus Yatırım Forumu, 12 – 13 Kasım 2015, İstanbul
- Türkiye - Belarus Yatırım Forumu Saha Çalışması Ziyareti, 10 – 15 Ağustos 2015, Minsk – Mogilev – Grodno
- Belarus Yatırım Fırsatları Konferansı, 7 Nisan 2015, İstanbul
- Türkiye-Belarus Ortak Sanayi ve Teknoloji Çalışma Grubu 2. Dönem Toplantısı, 15 – 16 Aralık 2014
- "Belarus'ta Serbest Ekonomi Bölgeleri Uygulamaları ve Yeni İşbirliği Fırsatları" Toplantısı, 17 Haziran 2014, İstanbul
- "Belarus Cumhuriyeti Ekonomisi, Yatırım İmkanları ve Türkiye – Belarus Ticari ve Ekonomik İlişkileri" Konulu Toplantı, 20 Şubat 2014, Antalya
- Türkiye - Belarus İş Konseyi Ortak Toplantısı, 1 Kasım 2013, İstanbul

- Türkiye – Belarus Ortak Sanayi ve Teknoloji Çalışma Grubu Toplantısı, 09 – 12 Eylül 2013, Minsk
- Türkiye – Belarus İş Konseyi Minsk Çalışma Seyahati, 07 – 09 Şubat 2013, Minsk
- Grodno Serbest Ekonomi Bölgesi Heyeti ile Toplantı, 23 Şubat 2012, İstanbul
- T. C. Kültür ve Turizm Bakanı ve Türkiye – Belarus KEK Eşbaşkanı Sayın Ertuğrul Günay'ın Katılımı ile Türk – Belarus İş Konseyi Ortak Toplantısı, 01 – 03 Kasım 2011, Minsk

YATIRIM ORTAMI, MEVZUAT VE YATIRIMCILARA SAĞLANAN OLANAKLAR

Neden Belarus?

Belarus'u yatırımcılar açısından cazip kılan temel faktörler aşağıdaki gibi özetlenebilir:

Stratejik konum ve coğrafi şartlar

Belarus, yüksek tüketim kapasitesi ve hızlı büyüme potansiyeline sahip olan 500 milyonluk Avrupa Birliği ve 280 milyonluk BDT pazarlarına kolay ulaşım ve toplam nüfusu 180 milyondan fazla olan Avrasya Ekonomik Birliği pazarına doğrudan giriş imkanı vermektedir.

Ülkenin arazisi coğrafi yapı olarak neredeyse tamamen düzlük alanlardan teşekkül etmektedir. Bu durum her türlü altyapının kolay ve asgari maliyetle kurulmasına olanak vermektedir.

Rekabetçi yatırım ve vergilendirme koşulları

Belarus yatırımcılara vergilendirme başta olmakla, çeşitli konularda özel avantajlar sunmaktadır. Farklı düzenlemeler kapsamında söz konusu olan bu avantajlara örnek olarak, 6 serbest ekonomi bölgesi, Belarus Yüksek Teknolojiler Parkı ve Büyük Taş Sanayi Parkı'nda uygulanan KDV, kurumlar, emlak ve gümrük vergisi kolaylıkları, küçük ve orta ölçekli şehirler ve köylerde faaliyet gösteren yatırımcılar için bunlara ek olarak sunulan diğer teşvikler gösterilebilir.

Dünya Bankası tarafından yayınlanan "Doing Business 2017" raporuna göre, Belarus iş yapma kolaylığı açısından 190 ülke arasında yapılan sıralamada bir önceki yıla göre 13 basamak birden yükselerek, 37'nci sırada kendine yer bulmuştur. Dünya Bankası'ndan yapılan açıklamada Belarus'un yatırım ortamı ve iş yapma koşullarının iyileştirimesine yönelik reformlar açısından dünyada ilk 10 ülke arasında yer aldığı belirtilmektedir. İş Yapma Kolaylığı Endeksi belirlenirken değerlendirme konusu olan elektrik temini, azınlık pay sahibi yatırımcıların korunması ve iflas süreciyle ilgili sorunların çözümü alanlarında ciddi ilerlemeler kaydeden Belarus bütün ülkeler

arasında tapu siciline kayıt kolaylığı kriterine göre 5'inci sırayı almıştır. 2020 yılında bu listede ilk 30 ülke arasına girmek için idari prosedürler, vergi mevzuatı ve uygulamaları, fiyatlama, ruhsat ve izinler, yatırımcılar için tercihli muamele ve yatırımcı haklarının korunması gibi pek çok alanı kapsayan reform çalışmaları devam etmektedir.

Yatırımcı dostu politikalar

Yabancı yatırımların artması için son yıllarda yatırım mevzuatı büyük ölçüde serbestleştirilmiş, yabancı sermayeli şirketlerin vergi yükünün azaltılmasına yönelik önemli adımlar atılmıştır. Alınan önlemler sayesinde, ülkede 1 Ocak 2010 tarihinde 5.176 olan yabancı sermayeli şirket sayısı 2015 yılının aynı dönemi itibarıyla 7.099'a çıkmış, 2010 – 2015 yılları arasındaki dönemde yabancı yatırımcılarla imzalanan yatırım anlaşmalarıın sayısında 5 kata varan artış yaşanmıştır. Aynı dönemde yabancı sermayeli firmaların toplam ihracattaki payı yüzde 15,4'ten yüzde 28,9'a, toplam perakende ticaret hacmindeki payı yüzde 16,7'den yüzde 29,3'e, toplam istihdamdaki payı ise yüzde 7,3'ten yüzde 9,8'e yükselmiştir. Yabancı sermayeli şirketlerin Belarus'un GSYİH'na katkısının yüzde 10'un üzerinde olduğu değerlendirilmektedir.

Gelişmiş ulaştırma ve lojistik altyapısı

Elverişli jeoekonomik konumu Belarus'u Avrasya bölgesinin başlıca ulaştırma merkezlerinden birisine dönüştürmektedir. Geniş kara, hava ve demiryolu ulaşım ağına sahip olan Belarus aynı zamanda Avrupa ulaştırma sisteminin önemli halkasını oluşturan ana ulaşım hatlarının da geçtiği ülkedir. Nitekim, Berlin – Varşova – Minsk – Moskova yönünde uzanan Doğu – Batı ve Rusya – Finlandiya sınırından başlayarak, Vyborg – St. Petersburg – Vitebsk – Gomel – Ukrayna – Moldova – Bulgaristan – Yunanistan güzergahını izleyen ve Gomel – Minsk – Vilnius – Klaipeda – Kaliningrad uzantısı bulunan Kuzey – Güney koridorları Belarus topraklarından geçmektedir.

Belarus üzerinden bir yılda transit olarak taşınan Avrupa ülkeleri menşeli yük miktarı 100 milyon tonun üzerinde olup, bunun yaklaşık yüzde 90'ı AB ile Rusya arasındaki ticarete konu olan yüklerdir. Ülkenin transit potansiyeli aslında daha fazladır. Nitekim, günümüzde taşınan yük miktarının Belarus'un transit kapasitesinin en fazla yüzde 40'ına tekabül ettiği değerlendirilmektedir.

Bu anlamda, AB ve BTD pazarlarını birbirine bağlayan köprü konumundaki Belarus'un yabancı şirketler için sadece üretim değil, aynı zamanda lojistik ve dağıtım üssü olarak da değerlendirilmesi önem arz etmektedir.

Özelleştirme alanında mevcut olan imkanlar

Gerekli çalışmaların yapılması ve uygun altyapının oluşturulmasının ardından önümüzdeki dönemde ülkede özelleştirme sürecinin hızlanacağı öngörülmektedir. Belarus'un sanayi üretiminin yaklaşık yüzde 70'inin kamu işletmelerinin payına düştüğü dikkate alınırsa, bu durum yatırımcılar açısından büyük bir potansiyele işaret etmektedir. Yukarıda da belirtildiği gibi, Rusya başta olmakla BDT ve eski sosyalist bloka dahil olan Doğu Avrupa ülkelerinden farklı olarak, piyasa ekonomisine geçiş sürecinde Belarus'taki en büyük sanayi tesislerinin kamu mülkiyetinde kalması sağlanmıştır. Devletin desteği ile 1990'lı yılların zorlu koşullarında ayakta kalan ve üretimini sürdüren bu işletmeler ilerleyen yıllarda verimlilik artışı ve dünya pazarlarında rekabet alanında önemli başarı sağlamış olup, günümüzde büyük değere sahiptirler.

Ekonomik etkinliğin artırılması amacıyla "nokta özelleştirme" yöntemini tercih eden Belarus devleti stratejik yatırımcılarla işbirliğinin geliştirilmesine önem vermektedir. Son yıllarda devlet payının satışı yoluyla gerçekleştirilen bazı özelleştirme işlemleri Avrupa'daki en büyük ölçekli birleşme – satın almalar arasında yer almaktadır.

Günümüzde Dünya Bankası işbirliğinde çağdaş özelleştirme yöntemlerinin uygulamaya konması ve sürecin yabancı yatırımcılar açısından daha açık ve anlaşılır hale gelmesi için çalışmalar sürmektedir.

İyi eğitimli ve kalifiye işgücü

Nüfusun tamamının okuryazar olduğu Belarus'ta eğitim kalitesi çok yüksektir. Etkin bir mesleki eğitim sisteminin bulunduğu ülkede sanayi ve hizmetler sektörünün gelişmiş olması insan kaynaklarının kalitesinin sürekli artması için uygun zemin oluşturmaktadır. Tarım ve sanayi gibi geleneksel sektörlerin yanı sıra, ileri teknolojilerin kullanıldığı sektörler ve bilgi teknolojileri alanında Belaruslu uzmanların başarıyla çalıştıkları ve yetişmiş işgücü bulmanın diğer birçok ülkeye göre daha kolay olduğu bilinmektedir.

Yüksek yaşam kalitesi

Dünyanın en güvenli ülkelerinden birisi olan Belarus Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından yayınlanan 2015 yılı İnsani Gelişme Raporu'nda 188 ülke arasında 50'nci

sırayı almıştır. Barınma, eğitim, kültürel etkinlikler, hayat pahalılığı gibi alanlarda Avrupa'nın birçok ülkesine göre daha ucuz olan Belarus, ekonomik krizlere rağmen kaliteli yaşam için gerekli olan sosyal altyapıyı ve ekolojik ortamı korumayı başarmıştır. Yale Üniversitesi Dünya Çevre Performansı Endeksi'nde 2016 yılında 180 ülke arasında 35'nci olan Belarus'un özellikle sağlık hizmetleri, içme suyu kalitesi, elektrik enerjisine erişim konularında ön sıralarda bulunduğu ifade edilmektedir.

Yatırımlar açısından cazip sektörler

Belarus'ta doğrudan yabancı yatırımlar açısından cazip olabilecek sektörler aşağıdakilerdir:

- İlaç sanayii
- Biyoteknolojiler
- Nanoteknolojiler ve nano malzemelerin üretimi
- Kimya ve petrokimya sanayii
- Makine ve ekipman üretimi
- Ulaştırma ve altyapı
- İnşaat
- İnşaat malzemeleri üretimi
- Tarım ve gıda sanayii
- Bilgi ve iletişim teknolojileri
- Turizm

Doğrudan yabancı yatırım girişlerinin artırılması ve bu alandaki faaliyetlerin koordine edilmesi amacıyla Belarus Cumhuriyeti Ulusal Yatırım ve Özelleştirme Ajansı kurulmuştur. Kamu kurumu olarak faaliyetlerini sürdüren Ajans Belarus'un yatırım ikliminin yurtdışında tanıtılması, ülkenin yatırımcı dostu imajının geliştirilmesi ve yabancı şirketlerin Belarus'ta hayata geçirmek istedikleri projelerin desteklenmesine yönelik çalışmalar yapmaktadır. Bunun yanı sıra, Dünya Bankası ile ortak yürütülen pilot proje kapsamında özelleştirilmesi planlanan işletmelere stratejik yatırımcıların çekilmesi de Ajansın görev alanına girmektedir.

Yatırım Mevzuatı ve Yatırımcılara Sağlanan Olanaklar

Genel Çerçeve

Ülkede yatırım faaliyetleri 12 Temmuz 2013 tarihli Yatırımlar Hakkında Belarus Cumhuriyeti Kanunu, Cumhurbaşkanı kararnameleri, Medeni Kanun ve diğer yasalar ve ülkenin taraf olduğu uluslararası anlaşmalarla düzenlenmektedir. 24 Ocak 2014 tarihinden itibaren geçerli olan Yatırımlar Hakkında Kanun yerli ve yabancı yatırımcıların korunması, iktisadi faaliyet sonucu elde edilen karların serbestçe ve herhangi bir kısıtlama olmadan kullanılabilmesi ve yatırımcıların çalışmalarına müdahalenin önlenmesi açısından bütün beklentileri karşılayacak şekilde hazırlanmıştır.

Yatırımlar Hakkında Belarus Cumhuriyeti Kanununa göre yatırım faaliyetleri aşağıdaki yöntemlerle hayata geçirilebilir:

- Ticari şirket kurulması,
- Gayrimenkul satın alınması veya inşası (ikamet amaçlı gayrimenkuller hariç),
- Fikri mülkiyet haklarının satın alınması,
- Kar amaçlı bir kuruluşun hisse senetleri (hisseleri) veya taşınmazlarından pay satın alınması (sermaye artırım işlemleri dahil),
- Devletle imtiyaz sözleşmesi yapılması,
- Belarus Cumhuriyeti yasalarına aykırı olmamak koşuluyla diğer yöntemler.

Belarus yatırımcılara vergilendirme başta olmakla, çeşitli konularda özel avantajlar sunmaktadır. Farklı düzenlemeler kapsamında söz konusu olan bu avantajlara örnek olarak, 6 serbest ekonomi bölgesi, Belarus Yüksek Teknolojiler Parkı ve Büyük Taş Sanayi Parkı'nda uygulanan KDV, kurumlar, emlak ve gümrük vergisi kolaylıkları, küçük ve orta ölçekli şehirler ve köylerde faaliyet gösteren yatırımcılar için bunlara ek olarak sunulan diğer teşvikler gösterilebilir.

Serbest Ekonomi Bölgeleri

Belarus'ta her vilayette birer adet olmak üzere, 6 serbest ekonomi bölgesi mevcuttur:

- Brest Serbest Ekonomi Bölgesi
- Gomel Raton Serbest Ekonomi Bölgesi
- Minsk Serbest Ekonomi Bölgesi
- Vitebsk Serbest Ekonomi Bölgesi
- Mogilev Serbest Ekonomi Bölgesi
- Grodnoinvest Serbest Ekonomi Bölgesi

Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ile kurulan bölgelerin yönetimi Belarus Hükümeti karşısında sorumluluk taşır. 1 Eylül 2016 tarihi itibarıyla Belarus'taki serbest bölgelerde toplam 419 şirket faaliyet göstermekte olup, bu şirketlerde 124 binden fazla kişi istihdam edilmektedir. Belarus yasalarına göre kurulmuş ve tescil edilmiş olması koşuluyla, serbest bölgelerde yerli, yabancı ve ortak sermayeli şirketler çalışabilmektedir. Bu bölgelerde şirket kurulabilmesi için yatırım tutarının en az 1 milyon Avro olması, yapılacak üretimin ihracata yönelik ve/veya ithal ikamesi özelliği taşıması şartı aranmaktadır. Bölgede tescil işlemleri bölge yönetimi tarafından yapılmakta ve çok kısa sürede (genellikle 1 gün) tamamlanmaktadır.

Serbest ekonomik bölgelerde firmalara sağlanan başlıca kolaylıklar aşağıdaki gibi özetlenebilir:

- Kar beyan ettikleri tarihten itibaren geçerli olmak üzere, 5 yıllık süreyle kurumlar vergisinden muafiyet (bu süre geçtikten sonra kurumlar vergisi yüzde 50 indirimli oran üzerinden ödenmektedir),
- Kullanım amacına bakılmaksızın, serbest bölge sınırları dahilinde yer alan bina ve taşınmazlar için emlak vergisi muafiyeti,
- Yabancı personel için çalışma izni alınırken tahsil edilen harçtan muafiyet,
- Üretim tesisleri ve yardımcı binaların inşası amacıyla tahsis edilen araziler için arazi vergisi muafiyeti,
- Üretim faaliyetinde kullanılmak üzere ithal edilen hammadde ve ekipmanlar için gümrük vergisi muafiyeti.

Bunların yanı sıra, serbest bölgelerde yer alan firmaların 7 sene zarfında mevzuattaki olası değişikliklerden etkilenmeyeceği garanti edilmekte, 10 milyon Avro'nun üzerinde yatırım tutarı olan projeler kapsamında gerçekleştirilen mühendislik ve altyapı harcamalarının finansmanı Devlet Yatırım Programı'nda öngörülen kaynaklar ve yerel yönetimlerin bütçesinden öncelikli olarak sağlanmaktadır.

Belarus Yüksek Teknolojiler Parkı

Belarus Yüksek Teknolojiler Parkı 2005 yılında bilgi teknolojileri alanında çalışan firma ve kuruluşlara vergi muafiyetleri ve başka kolaylıklar sağlanması amacıyla kurulmuş olup, aradan geçen süre zarfında büyük gelişme kaydetmiştir. Avrupa ve Asya'da bulunan benzerlerinden farklı olarak, Belarus Yüksek Teknolojiler Parkı "sanal park" niteliği taşımakta ve fiziki sınırları bulunmamaktadır. Başka deyişle, parkın faaliyetlerini düzenleyen mevzuat Belarus'un her yerinde geçerlidir ve burada yerleşik firma statüsü elde edebilmek için belli bir bölgede kurulma ve çalışma zorunluluğu yoktur. Gerekli prosedürü tamamlayarak, parkta yerleşik tüzel kişi statüsünü elde eden firmalar arzu ettikleri yerde faaliyet gösterebilmekte, bu sayede ülkenin farklı bölgelerinde mevcut olan potansiyelden yararlanma imkanı kazanmaktadırlar.

Belarus Yüksek Teknolojiler Parkı'nda faaliyet gösteren 164 firma dünyanın 61 ülkesindeki müşterilerine yüksek kaliteli hizmet sunarken, üretilen yazılımların yüzde 91,5'i ihraç edilmektedir. Yazılım ihracatının yüzde 46,7'si Avrupa ülkelerine, yüzde 40,2'si ABD ve Kanada'ya, yüzde 10,7'si ise Rusya ve BDT ülkelerine yapılmaktadır. Parkın Minsk'te bulunan merkez kampüsünde 50 hektarlık alan High-Tech şehir projesi için ayrılmış olup, bu alanda şirketler için araştırma geliştirme ve üretim binaları, okul, kreş ve çalışanlar için konutlar, ofis ve iş merkezleri, otel, öğrenci yurdu, sosyal ve sportif faaliyetler için tesisler inşa edilecektir.

Belarus Yüksek Teknolojiler Parkı'nda faaliyet gösteren firmalar kurumlar vergisi, KDV, emlak vergisi, ciro üzerinden alınan çeşitli kesintiler, arazi vergisi (tesisin inşaatı döneminde ve 3 seneyi geçmemek şartıyla), faaliyet için gerekli teknik donanımın ithalatı sırasında gümrük vergisi gibi vergi ve harçlardan muaf olup, bölgede çalışan personele gelir vergisi indirimi

sağlanmaktadır. Ayrıca, parkta yerleşik firmaların ihracattan elde ettikleri döviz gelirlerinin belli kısmını ulusal paraya dönüştürme zorunluluğu bulunmamaktadır [2].

Belarus – Çin Sanayi Parkı

Çin ve Belarus hükümetleri arasındaki anlaşma ile tesis edilen ve Büyük Taş Sanayi Parkı olarak da bilinen park Minsk'e sadece 25 km mesafede bulunmaktadır. Sahip olduğu elverişli fiziki ve doğal şartlar, Minsk Havaalanı, demiryolları ve Berlin ile Moskova'yı birbirine bağlayan uluslararası karayoluna yakınlık ve 500 km mesafede yer alan Litvanya'nın Klaipeda limanına kolay ulaşım imkanı bölgeyi yatırımcılar açısından avantajlı konuma getirmektedir. 91,5 km2 alan üzerine kurulması planlanan ve altyapı çalışmalarının sürdüğü bölgenin üretim tesisleri, konutlar, ofisler, eğlence ve dinlenme tesisleri, finans merkezi ve araştırma birimleri ile modern ve çevre dostu bir şehre dönüşmesi planlanmaktadır. Parkın yönetimi için "tek pencere" sistemine göre çalışan ayrı bir birim oluşturulmuştur.

Belarus hükümetinin büyük önem verdiği sanayi parkında yatırımcılara çok özel teşvikler sunulmaktadır. Söz konusu teşviklerin bazılarını kısaca aşağıdaki gibi özetleyebiliriz:

- Kurumlar, emlak ve arazi vergilerinden tescil tarihinden itibaren 10 yıllık süreyle muafiyet (sonraki 10 yılda söz konusu vergiler yüzde 50 indirimli olarak ödenecektir),
- Parkta istihdam edilen personel için gelir vergisi indirimi,
- Maaşın ortalama ücretten fazla olan kısmı için sosyal güvenlik primi muafiyeti,
- Makine, ekipman ve bunlar için yedek parçaların ithalatı sırasında gümrük vergisi ve KDV muafiyeti,
- Hammadde ve malzeme ithalatında belli koşullar altında gümrük vergisi ve KDV muafiyeti,
- Yabancı personel çalıştırma karşılığında ödenmesi gereken harçlardan muafiyet vs.

Elde edilen döviz gelirlerinin bir bölümünün ulusal döviz piyasasında satılma zorunluğunun olmaması, bölgede yerleşik firmalar arasında döviz cinsinden ödeme ve para transferine izin verilmesi, karların yurtdışına transferi konusunda herhangi bir sınırlama bulunmaması ve birçok diğer teşvik önlemi sayesinde Belarus – Çin Sanayi Parkı'nın önümüzdeki dönemde hızlı bir gelişme göstereceği değerlendrilmektedir.

[2] Belarus yasalarına göre, şirketlerin elde ettikleri döviz gelirlerinin yüzde 30'unu döviz piyasasında satmak yoluyla ulusal paraya dönüştürmeleri gerekmektedir.

Küçük ve Orta Büyüklükteki Şehirler ve Köylerde Girişimcilik Faaliyeti

Belarus Cumhurbaşkanı'nın 7 Mayıs 2012 tarihli kararnamesi ile küçük ve orta büyüklükteki şehirler ve köylerde faaliyet gösteren firmalar önemli teşviklerden yararlanmaktadırlar [3]. 180'den fazla şehrin bu sınıfa girdiği dikkate alınırsa, bahse konu teşviklerin yatırımcılara önemli kolaylıklar sağladığı ifade edilebilir.

Sözü edilen yasal düzenleme ile 1 Temmuz 2012 tarihinden sonra küçük ve orta büyüklükteki şehirler ve köy yerlerinde kurulan, mal ve hizmet üretimi ile iştigal eden ticari kuruluşlara tescil tarihinden itibaren 7 yıllık süre zarfında aşağıdaki kolaylıklar sağlanmaktadır:

- Kurumlar vergisi muafiyeti,
- Özel izinlerin alınması, bunlarla ilgili değişiklik yapılması ve uzatılması sırasında harç muafiyeti,
- Arazi, gümrük, KDV, çevre ve diğer vergi ve harçlardan muafiyet,
- Faaliyet sonucu elde edilen döviz gelirlerinin (kira gelirleri dahil) bir bölümünün döviz piyasasında satılması zorunluluğunun bulunmaması.

Belarus Cumhuriyeti ile İmzalanan Yatırım Anlaşmaları

Yatırım anlaşması yatırımcılara ilave destekler verilmesini sağlayan özel nitelikli anlaşmalardır. Bu anlaşmalar yerli veya yabancı yatırımcılarla bakanlıklar ve hükümete bağlı devlet kurumları, Cumhurbaşkanlığı İdaresi, vilayet yönetimleri, Minsk şehir yönetimi ve Cumhurbaşkanının onayı ile Belarus Bakanlar Kurulu arasında imzalanabilmektedir. 1 Ocak 2016 tarihi itibarıyla Belarus'ta 1844 yatırım anlaşması yürürlükte olup, bunların 493'ü yabancı yatırımcılarla yapılan anlaşmalardır.

Yatırım anlaşmaları somut projeler çerçevesinde yapılmakta ve tarafların hak ve yükümlülüklerini açık bir şekilde yansıtmaktadır. Bu anlaşma ile yatırımcı belli tutara tekabül eden projeyi gerçekleştirmeyi, Belarus Cumhuriyeti ise bu sürece destek olmayı ve anlaşmada belirlenen teşvik ve kolaylıkları sağlamayı taahhüt eder.

[3] Hangi yerleşim birimlerinin bu sınıfa girdiği kararnamede belirtilmiştir.

Yatırım anlaşmaları ile sağlanan başlıca kolaylıklar şunlardır:

- Projede öngörülen tesislerin yapımının, inşaat sürecinin müteakip aşamalarının planlanması, incelenmesi ve onaylanmasına paralel olarak sürdürülebilmesi,
- Arsaların açık arttırma yapılmadan, doğrudan kiralanması,
- İnşaat alanında bulunan bitki örtüsünün zorunlu durumlarda tazminat ödemeden kaldırılması,
- Yatırım projesinin hayata geçirilmesi için gerekli olan ekipman ve bunlar için yedek parçaların ithalatı sırasında KDV ve gümrük vergilerinden muafiyet,
- Yabancı işçi çalıştırma karşılığında ödenen harçlardan muafiyet,
- Yerel yönetim bütçesine ödenmesi gereken resim ve harçlardan muafiyet,
- Arazi vergisi muafiyeti vs.

Cumhurbaşkanının onayı çerçevesinde Bakanlar Kurulu kararı ile imzalanan yatırım anlaşmalarında, yukarıda belirtilenler dışında, yasalarda doğrudan yer almayan ek teşvikler söz konusu olabilmektedir. Bu anlaşmalarla sağlanan özel avantajların niteliği yatırım projesinin özelliklerine göre ayrıca belirlenmektedir.

Yatırım anlaşması çerçevesinde elde edilen kolaylıklar mevzuatta öngörülen diğer teşviklerden yararlanılmasına engel değildir.

Yatırımcıların Hak ve Sorumlulukları

Belarus Cumhuriyeti mevzuatı yatırımcılara aşağıdaki hakları tanımaktadır:

- Yasalar çerçevesinde her türlü mülkiyet haklarına sahip olmak ve bu haklardan yararlanmak,
- Fikri mülkiyete konu olan eser ve nesneler üzerinde istisnai hak sahibi olmak,

- İlgili mevzuatın dışına çıkmama koşuluyla arazi edinmek, kiralamak ve bu arazileri amacına göre kullanmak,
- Yasalarla belirlenen özel durumlar hariç, Belarus Cumhuriyeti sınırları dahilinde herhangi tüzel kişilk altında şirket kurmak, miktar sınırlaması olmadan yatırım yapmak ve ticari faaliyette bulunmak,
- Nakdi (hem ulusal para hem de döviz cinsinden) ve ayni sermaye artırımı gerçekleştirmek,
- Belarus Cumhuriyeti yasaları ve ülkenin taraf olduğu uluslararası anlaşmalardan doğan yatırım teşvikleri ve ayrıcalıklardan yararlanmak,
- Belarus Cumhuriyeti ile yatırım anlaşması imzalamak,
- Yabancı personel istihdam etmek.

Yatırımcılar bu haklardan yararlanırken, Belarus Cumhuriyeti Anayasası ve kanunlarına uymayı, haksız rekabete neden olabilecek ve diğer kurum ve şahısların çıkarlarına zarar verebilecek eylemlerden kaçınmayı ve yasalarla belirlenen diğer yükümlülükleri yerine getirmeyi taahhüt ederler.

İŞ SÜREÇLERİ

Ana Hatlarıyla İş Ortamı

Belarus'ta şirket kurmak ve ticari faaliyette bulunmak isteyen bütün girişimcilere aynı mevzuat hükümleri uygulanmakta olup, yerli ve yabancı yatırımcıların hak ve yükümlülükleri arasında belirgin farklılıklar yoktur. Tüzel kişilik kurmak yoluyla girişimcilik faaliyetinde bulunmanın temel şartı Devlet Tüzel Kişiler ve Bireysel Girişimciler Sicili'ne kayıt yapılmasıdır. Bunun yanı sıra, diğer hukuki prosedürlerin de yerine getirilmesi gerekmektedir.

Tüzel kişiliği olan şirketlerin ticaret unvanı, kuruluş sermayesi, yönetim organları, posta adresi ve banka hesabına sahip olması gerekmektedir. Yasalarda farklı bir uygulama öngörülmemişse, kuruluş sermayesi tescil tarihinden itibaren bir yıl içerisinde ödenebilir. Bazı şirket türleri için asgari kuruluş sermayesi miktarı mevzuatla belirlenmiştir.

Belarus'ta tescil edilmiş tüzel kişilerin faaliyetleri ulusal mevzuat hükümleri çerçevesinde düzenlenmektedir. Yerli ve yabancı şirketler arasındaki sözleşmelerde tarafların seçeceği hukuk geçerli olmaktadır.

Şirket Türleri

Belarus yasaları çerçevesinde girişimcilik faalieti aşağıdaki şirket türleri kurulmak suretiyle gerçekleştirilebilmektedir:

- Şahıs şirketleri,
- Köylü (çiftçi) işletmeleri,
- Üniter işletmeler,
- Üretici kooperatifleri,
- Tam ortaklık,
- Komandit ortaklık,
- İlave sorumluluğa sahip şirket,
- Limited şirket,
- Halka açık anonim şirket,
- Halka kapalı anonim şirket.

Üniter işletmeler, limited şirketler, ilave sorumluluğa sahip şirketler ve acık ve kapalı anonim şirketler en yaygın şirket türleridir. Sadece Belarus Cumhuriyeti vatandaşları ve ülkede oturma iznine sahip yabancılar şahıs şirketi kurabilmektedirler.

Üniter İşletme

Tek ortaklı, pay ve varlıkları bölünemeyen şirket türüdür. Üniter işletmelerin kurucusu tek bir gerçek veya tüzel kişi olabilir. Gerçek kişi tarafından kurulan şirketin isminde "özel" ibaresinin bulunması zorunludur. Kurucu tarafından şirket faaliyetleri için tahis edilen varlıklar üzerinde şirketin mülkiyet hakkı bulunmamaktadır.

Üniter işletmenin kuruluş belgesi şirket ana sözleşmesi olup, yönetim kurucu tarafından atanan müdür tarafından gerçekleştirilmektedir. Şirket sahibi müdürlük görevini kendisi üstlenebileceği gibi, yönetimi sözleşmeli olarak başka bir şirket veya bireysel grişimciye de bırakabilir.

Mevzuatta üniter işletmeler için asgari kuruluş sermayesi tutarı öngörülmeyip, şirket sahibi (kurucusu) bu rakamı kendisi belirlemektedir. Şirket bütün borç ve diğer yükümlülüklerinden sınırsız sorumlu olup, kurucunun yükümlülükleri karşısında sorumluluk taşımamaktadır. Kendi karar ve davranışları ile şirketin iflasına neden olduğu takdirde üstlendiği ikinci dereceden sorumluluk dışında, kurucu şirket yükümlülüklerinden sorumlu değildir.

Üniter işletmelerin en büyük avantajı organizasyon yapısının basitliği ve onay yetkisinin tek kişide olmasından dolayı kolay yönetilmesidir. Şirketin başka şahıslara satışı (devri) işlemlerinin uzun sürmesi ve masraflı olması başlıca dezavantaj olarak gösterilmektedir.

Limited Şirket

En fazla 50 ortakla kurulan, sermayesi ana sözleşme ile paylara bölünmüş şirketlerdir. Limited şirket gerçek veya tüzel kişi tarafından tek ortaklı olarak da kurulabilir.

Asgari kuruluş sermayesi ortaklar tarafından belirlenmekte olup, bu konuda herhangi bir kısıtlama bulunmamaktadır. Kendi yükümlülüklerinden dolayı sınırsız sorumluluk üstlenen limited şirketler, yasalarla belirlenen durumlar hariç, ortakların borçlarından dolayı sorumluluk taşımamaktadırlar. Şirketin borçları nedeniyle sorumluluğu bulunmayan ortaklar olası zararlar karşısında payları oranında risk üstlenmektedirler.

Limited şirketlerin başlıca yönetim organları genel kurul, yönetim kurulu (ana sözleşmede öngörülmüş ise), müdür (veya icra kurulu) ve denetim kurulundan oluşmaktadır. Denetim görevi tek bir denetçi tarafından da yapılabilmektedir.

İlave Sorumluluğa Sahip Şirket

Kuruluş, yönetim ve işleyiş prosedürleri açısından limited şirketlerle benzerlik göstermekte olup, temel farkı ortakların şirket borçları ve yükümlülüklerinden dolayı ikinci dereceden müşterek sorumluluk üstlenmeleridir. Bahse konu sorumluluk sınırı ortakların kuruluş sermayesine katılımları ile orantılıdır, fakat ana sözleşmede sorumluluğun farklı şekilde dağılımı öngörülebilir. Mevzuata göre, ikinci dereceden sorumluluk sınırı "birim taban miktar" olarak tanımlanan tutarın 50 mislinin altında olamaz [4].

Kapalı Anonim Şirket

Kuruluş sermayesi eşit nominal değere sahip hisse senetleri ile paylara bölünmüş kapalı anonim şirketlerde ortak sayısı 50'yi geçemez. Tek ortaklı olarak da kurulabilmektedir. Asgari kuruluş sermayesi birim taban miktarın 100 misline tekabül etmektedir. Organizasyon yapısı limited şirketlerle benzerlik gösteren kapalı anonim şirketlerde ortaklar (hissedarlar) şirket yükümlülüklerinden dolayı sorumluluk taşımamakta, şirket faaliyetlerinden kaynaklanabilecek zararlar karşısında sahip oldukları hisseler oranında risk üstlenmektedirler. Kapali anonim şirketlerde hissedarlardan birisi sahip olduğu hisseleri üçüncü şahıslara satmak için diğer

[4] Tutarı Belarus hükümeti tarafından belirlenen "birim taban miktar" çeşitli finansal gösterge ve verilerin hesaplanmasında temel alınan büyüklüktür. 1 Temmuz 2016 tarihinden itibaren geçerli olan birim taban miktar 21 Belarus Rublesine eşittir (yaklaşık 10 Avro).

hissedarların onayını almak zorundadır. Bu tür şirketlerin hisseleri halka arz veya herhangi diğer yöntemle satışa sunulamaz.

Açık Anonim Şirket

Ortak sayısında herhangi bir sınırlama bulunmayan açık anonim şirketlerde asgari kuruluş sermayesi birim taban miktarın 400 misli olarak belirlenmiş ve eşit nominal değere sahip hisse senetleri ile paylara bölünmüştür. Organizasyon yapısı limited şirketlerle aynı olup, tek farkı hissedar sayısının 50'den fazla olması durumunda yönetim kurulunun oluşturulmasının yasal zorunluluk haline gelmesidir.

Hissedarlar şirket yükümlülüklerinden dolayı sorumluluk üstlenmemekte, şirket faaliyetlerinden kaynaklanabilecek zararlar karşısında hisseleri oranında riski paylaşmaktadırlar. Kapalı anonim şirketten en belirgin farkı hissedarların sahip oldukları hisseleri üçüncü şahıslara serbestçe satabilmeleridir. Ayrıca, açık anonim şirketler yasalarla belirlenen koşullarda halka arz ve hisse satışı işlemleri yapabilirler.

Şirket Kuruluş Süreci

Belarus'ta şirket kuruluşu sırasında izlenen adımlar ana hatlarıyla aşağıdaki gibidir:

1. Kurucu (şirket sahibi) veya kurucular tarafından Belarus'ta ticari amaçlı kurum oluşturulmasına dair kararın alınması,
2. Şirket türünün belirlenmesi,
3. Tescili yapan kurumla görüşülerek, şirket ismine karar verilmesi,
4. Şirketin bulunacağı adresin belirlenmesi,
5. Yönetim organlarının oluşturulması, şirket ana sözleşmesi ve diğer ilgili evrakların kurucular tarafından imzalanması,
6. Kuruluş belgelerinin hazırlanarak, sicil kurumuna takdim edilmesi,
7. Birim taban miktara tekabül eden harcın yatırılması,
8. Şirket kaşesinin hazırlanması,
9. Yönetici ve muhasebe müdürü ile iş akdinin resmileştirilmesi,
10. Bankada hesap açılması.

Anonim şirketlerin ayrıca menkul kıymet saklama ve danışmanlık hizmetleri sözleşmesi yapmaları ve hisse senetlerini yetkili devlet kuruluşunda kayıt altına almaları gerekmektedir.

Şirketin tescil edildiği tarihten sonra bir iş günü içerisinde tüzel kişilik kuruluş belgeleri temin edilmekte olup, fiili faaliyete başlama süresi bir haftayı geçmemektedir.

Belarus'ta şirket kuruluşu kolay ve basit bir süreç olmakla birlikte, bu konuda uzman hukuk firmasından destek alınması işlemlerin sağlıklı ve hatasız yürütülmesi açısından önem taşımaktadır.

Yabancılar İçin Belarus'ta İş Kurma Seçenekleri

Yabancı gerçek ve tüzel kişiler Belarus'ta iş kurmak için aşağdaki seçeneklerden birisini değerlendirebilirler:

- Belarus yasalarında öngörülen şirket türlerinden birisini seçerek, tüzel kişilik oluşturmak,
- Belarus'ta daimi temsilcilik açmak.

Ülke mevzuatına göre daimi temsilciliklerin iki türü bulunmaktadır:

- Daimi faaliyet adresi bulunan temsilcilikler,
- Bağlı temsilciler.

Daimi adresi bulunan temsilcilikler aracılığıyla gerçekleştirilen girişimcilik faaliyeti aşağıdakileri kapsamaktadır:

- Sözleşme kapsamında inşaat, çeşitli ekipmanların montajı, kurulumu, çalıştırılması, teknik bakımı ve diğer hizmetlerin yerine getirilmesi, bilgisayar yazılımlarının geliştirilmesi ve desteklenmesi,
- Belarus'ta bulunan depolardan yapılan satış ve dağıtım,
- Belarus sınırları dahilinde yapılan iş ve sunulan hizmetler,
- Mevzuatın izin verdiği diğer faaliyetler.

Belarus'ta daimi adresi bulunan temsilcilik yoluyla faaliyet gösteren yabancı şirketler vergi mükellefi olarak çalıştıkları bölgenin vergi dairesinde tescil edilirler. Bahse konu girişimcilik faaliyeti aralıksız olarak 90 gün veya bir takvim yılı zarfında toplam 90 gün sürdürüldüğü takdirde daimi temsilcilik statüsü kazanmaktadır. Ülkenin taraf olduğu uluslararası sözleşmede başka süreler öngörüldüğü takdirde bu sözleşmenin uygulanması esastır.

Bağlı temsilci yabancı şirket adına ve/veya bu şirketin çıkarları doğrultusunda çalışan Belarus Cumhuriyeti'nde mukim gerçek ve tüzel kişiler olup, temsil ettikleri yabancı şirket adına sözleşme yapma ve ticari konularda görüşmelerde bulunarak, karar alma yetkisine sahiptirler. Belarus mevzuatına göre bağlı temsilcilik aracılığıyla yapılan girişimcilik faaliyeti üzerinden kurumlar vergisi tahsil edilmekte ve bu vergi temsilci tarafından bulunduğu bölgenin mahalli vergi idaresine ödenmektedir.

Kendi olağan faaliyetlerinin dışına çıkmadan çalışan (bağımsız) temsilci vergi mevzuatı açısından daimi temsilci olarak kabul edilmemektedir (olağan faaliyetler yabancı şirketin talimat ve yönlendirmeleri dışında gerçekleşen ve bütün riski temsilciye ait olan faaliyetlerdir). Bu durumda yabancı şirket kurumlar vergisi değil, daimi temsilcilik oluşturmadan çalışan yabancı şirketlerin gelirlerinden (taşımacılık gelirleri, menkul kıymet gelirleri vs.) tahsil edilen vergileri ödemektedir.

Özel izne tabi girişimcilik faaliyetleri bağlı temsilclik üzerinden yapılamamaktadır. Ayrıca, bağlı temsilcilik sözleşmesinde "tek yetkili temsilci" hususunun bulunması ve diğer alıcı veya tedarikçilerle ticari anlaşma yapmama taahhüdü tekelleşmenin önlenmesi mevzuatına aykırıdır ve ilgili bölümlerin Belarus hukukuna göre geçersiz sayılma riski vardır.

Şube ve Temsilcilikler

Yabancı tüzel kişiliğin Belarus'taki çıkarlarını korumak, temsil etmek ve mevzuatın izin verdiği diğer fonksiyonları üstlenmek üzere, Belarus Cumhuriyeti sınırları dahilinde oluşturulan alt birimi temsilcilik olarak tanımlanmaktadır. Şube ise herhangi bir tüzel kişiliğin merkez teşkilatı dışında bir bölgede yer alan ve ana şirketin fonksiyonlarını (temsilcilik fonksiyonları dahil) tamamen veya kısmen yerine getirme yetkisine sahip birimdir.

Şube ve temsilcilikler bağımsız tüzel kişiliğe sahip olmayıp, alt birimi oldukları kurucu adına ve onun verdiği yetkiyle faaliyet göstermektedirler. Belarus mevzuatı yabancı tüzel kişilerin

Belarus'ta şube açmasına izin vermemekte, temsilcilik açılışı önünde ise engel bulunmamaktadır.

Belarus'ta açılan temsilcilik girişimcilik faaliyeti ile iştigal edemez, sadece temsil ve/veya ticari faaliyetler için hazırlık çalışmalarını yürütme yetkisi vardır. Temsilcilik açma izni Belarus Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı tarafından verilmektedir. Gerek yabancı ticari şirketler gerekse de kar amacı gütmeyen kurumlar Belarus sınırları dahilinde temsilcilik açabilirler.

Yabancı Personel İstihdam Etme

Belarus mevzuatına göre ülkede daimi (süresiz) oturma iznine sahip olan ve Belarus'un taraf olduğu uluslararası sözleşmeler doğrultusunda özel koşullarda istihdam edilen (örneğin, Avrasya Ekonomik Birliği üyesi ülkelerin vatandaşları) yabancılar için çalışma izni alınması zorunlu değildir. Bu sınıflandırmanın dışında kalan yabancı ülke vatandaşlarının Belarus'ta emek faaliyetinde bulunabilmeleri için çalışma izni alınması gerekmektedir.

Çalışma izni ile istihdam edilen yabancı personel sayısının 10'dan fazla olduğu durumlarda yabancı işçi çalıştırabilmek için İçişleri Bakanlığı Vatandaşlık ve Göç Genel Müdürlüğü'nden özel izin alınmalıdır. Şirketin kuruluşunda yer alan kişiler, üst düzey yöneticiler ve yüksek nitelikli işgücü sınıfında değerlendirilen personel bu sayının dışında kalmaktadır.

Yüksek nitelikli işgücü için belirlenen kriterler aşağıdakilerdir:

- Üst düzey mesleki bilgi ve becerilere sahip olunması (diploma veya eğitim durumunu gösteren diğer belgelerle belgelenir),
- Eğitimini aldığı meslekte en az 5 yıllık çalışma deneyimi,
- İş sözleşmesinde belirtilen aylık ücret tutarının o an geçerli asgari ücretin 15 mislinden az olmaması.

Çalışma izni bir yıl süreyle verilir ve daha sonra bir kereye mahsus olmak üzere uzatılabilir. İknci kez uzatma yapılmamakta, yeniden izin alınması gerekmektedir.

Anlaşmazlıkların Çözümü ve Tahkim

Belarus'ta ekonomik faaliyet kaynaklı anlaşmazlıklar bu işte uzmanlaşmış Belarus mahkemelerinde görülmektedir. Başvurular vilayet ve Minsk şehir ekonomi mahkemelerine yapılmakta, özel öneme sahip davalara doğrudan Belarus Yüksek Mahkemesi bakmaktadır. Ayrıca, Yüksek Mahkeme gerekli gördüğü davaları bölge mahkemelerinden devralma yetkisine sahiptir.

Belarus'ta tescil edilmiş kişiler arasında bölge ekonomi mahkemelerinde görülen davaların sonuçlanma süresi 1–2 ay olup, buradaki ticari faaliyetlerini başka ülkede bulunarak yürüten yabancıların taraf olduğu davalarda bu süre 7 aya kadar çıkmaktadır. Zorluk derecesi yüksek

olan vakalarda belirtilen süreler uzayabilmektedir. Ekonomi mahkemelerinin kararları temyize götürülebilir.

Belarus ulusal yargı sisteminin bir parçası olan ekonomi mahkemeleri dışında, şirketler arasındaki ihtilaflar tahkim yoluyla da çözülebilmektedir. İlgili mevzuatta hem kurumsal (daimi) hem de özel (ad hoc) tahkim mahkemelerine yer verilmektedir. Ülkede Belarus Ticaret ve Sanayi Odası Uluslararası Tahkim Mahkemesi (IAC) ve Hukukçular Birliği'ne bağlı Hakimler Odası olmak üzere, iki daimi uluslararası tahkim mahkemesi faaliyet göstermektedir. Tahkime konu olan ihtilafların büyük bölümü IAC bünyesinde görülmektedir. IAC tarafından alınan kararların iptali için Minsk vilayet (şehir) ekonomi mahkemelerine müracaat edilebilir. Devlet mahkemeleri tahkimde alınan kararı mevzuatta öngörülen belli kıstaslara göre bozabilir. Fakat bu kıstaslar usulle ilgili olup, devlet mahkemeleri uluslararası tahkimin verdiği hükmü esastan incelemez.

Aksini gerektiren bir durum olmadığı sürece yabancı mahkeme ve hakem kararları Belarus tarafından tanınmakta ve uygulanmaktadır.

Dış Ticaret ve Döviz Kontrolü

Dış ticaret mevzuatına göre, ihracat işleminin Belarus'ta mukim şirket tarafından ihracata konu olan ürünün gönderildiği (bilgi ve hizmetlerin alıcısına teslim edildiği) tarihten itibaren 90 takvim günü (ihracat komisyon sözleşmelerinde 120 takvim günü), ithalat işleminin ise Belarus'ta kayıtlı şirketin ithalata konu olan mal ve hizmetler karşılığında gerekli ödemeyi yaptığı tarihten itibaren 60 takvim günü içerisinde tamamlanması gerekmektedir. Bu konuda sorumluluk Belarus'ta mukim şirkete ait olup, belirtilen süreleri aşan her gün için ticari sözleşme tutarının yüzde 2'sine tekabül eden para cezası uygulanmaktadır.

Daha önce ithalatta uygulanan tam veya kısmi peşin ödeme yasağı 13 Mayıs 2015 tarihinde kaldırılmıştır.

Belarus mevzuatına göre ülkede yerleşik kişi ve kurumlarla yabancılar arasındaki döviz işlemleri cari işlemler ve sermaye hareketleri ile ilgili işlemler olmak üzere, ikiye ayrılmaktadır. İthalat ve ihracat, finansal kiralama, kar payları ve diğer yatırım gelirlerinin transferi sonucu gerçekleşen döviz hareketleri cari döviz işlemleri; yurtdışından kredi temini, yabancı şirketlerin hisse senetleri ve diğer menkul değer alımları, yabancı ülke bankalarında açılan hesaba para aktarılması, yabancı şahıslara Belarus'ta mukim şirketin hisselerinin satışı ve yabancıların bu

şirketlerin kuruluş sermayesine ortak olması ve sermaye aktarımı olarak değerlendirilen diğer döviz transferleri sermaye hareketleri ile ilgili döviz işlemleri sınıfına girmektedir. Cari döviz işlemleri serbestçe yapılabilmekte, sermaye hareketlerinden kaynaklı döviz transferleri için ise bazı durumlarda Belarus Cumhuriyeti Ulusal Bankası'nın (merkez bankası) izni gerekli olmaktadır.

Belarus'ta yerleşik bütün şirketlerin dış ticaret işlemlerinden elde ettikleri döviz gelirlerinin yüzde 30'unu ulusal döviz piyasasında satmaları mevzuatla zorunlu kılınmıştır. Söz konusu satış işlemi döviz gelirleri şirketin hesabına geçtikten sonra en geç 7 gün içerisinde yapılmalıdır.

Ülkede mukim şirketler belli işlemleri gerçekleştirmek için ulusal döviz piyasasından döviz satın alabilirler. Bu işlemlerin listesi sınırlı olup, yasayla belirlenmiştir ve dış ticaret, yurtdışı iş seyahatleri, yabancı yatırımcılara ödenen kar payları ve ülke dışına döviz transferini gerektiren diğer belirli işlemleri kapsamaktadır.

Belarus'ta faaliyet gösteren yabancı yatırımcıların elde ettikleri kazançları ve diğer yasal gelirleri yurtdışına transfer etmeleri önünde herhangi bir engel bulunmamaktadır.

Vergi Sistemi

Belarus'ta uygulanan başlıca vergiler ve oranları aşağıdaki gibidir:

Kurumlar Vergisi

Brüt kar üzerinden hesaplanmaktadır. Genel oran yüzde 18 olup, hisse senedi karşılığı elde edilen kar paylarından alınan kurumlar vergisi oranı yüzde 12 olarak belirlenmiştir. Bankalar ve sigorta kurumları için bu oran yüzde 25'tir.

Gelir Vergisi

Belarus'ta yerleşik gerçek kişiler tarafından ülke sınırları içinde veya yurtdışında elde edilen gelirler üzerinden alınan vergidir. Ücret karşılığı çalışan kişilerin gelirlerinden işveren tarafından kesilerek, doğrudan bütçeye ödenmektedir. Yüzde 18 olarak uygulanmakta olup, yukarıda bahsettiğimiz özellikli yatırım bölgelerinde istihdam edilen personel için bu oran yüzde 9'dur. Bireysel girişimci olarak değerlendirilen avukatlar, noterler ve diğer meslek sahipleri için gelir vergisi oranı yüzde 16'dır.

Katma Değer Vergisi:

Ürün ve hizmetlerin değerine eklenmekte olup, temel oranı yüzde 20'dir. Perakende fiyatları kontrole tabi olan ürünlerde yüzde 9,09 ve yüzde 16,67, tarım ürünleri, yurtdışından ithal edilen gıda ve çocuk ürünleri (bu ürünlerin listesi Cumhurbaşkanı tarafından onaylanmaktadır) ve serbest ekonomi bölgelerinde üretilerek, Belarus piyasasına sunulan ve ithal ikamesi özelliği bulunan ürünlerde ise yüzde 10 olarak uygulanmaktadır.

1 Temmuz 2016 tarihinden itibaren ülkede e-fatura uygulamasına geçilmiştir. Bütün KDV mükellefleri e-fatura düzenlemek zorundadırlar.

Diğer Vergiler

Yukarıda belirtilenler dışında çevre vergisi, emlak vergisi, arazi vergisi, doğal kaynak kullanım vergisi vs. vergi türleri mevcuttur.

Sosyal güvenlik primi oranı yüzde 35 olup, bunun yüzde 29'u emeklilik fonuna, yüzde 6'sı ise geçici çalışamama, çocuk bakımı vs. durumlar için sosyal sigortalar fonuna ödenmektedir. Yabancı personel için de belirtilen sosyal güvenlik primlerinin yatırılması zorunludur.

Ücret ve Kiralar

Belarus'ta aylık asgari ücret ilgili mevzuatla düzenlenmekte, asgari ücret tutarı yılın ilk günü Bakanlar Kurulu tarafından açıklanmaktadır. Toplu iş sözleşmeleri ile farklı asgari ücret belirlenebilir, fakat bu rakam hükümetin açıkladığı tutarın altında olamaz. Enflasyon oranına göre ücretlerde yapılan endeksleme oranına bağlı olarak, yıl içerisinde asgari ücret rakamı da değişmektedir. Son endeksleme Haziran 2016 tarihinden yapılmış ve asgari ücret Ocak 2016 tarihinde açıklanan rakama göre yüzde 5,4 oranında artarak, 239,48 Rubleye (yaklaşık 125 dolar) çıkmıştır.

Eylül 2016 tarihi itibarıyla ortalama aylık ücret 734,8 Rubledir (yaklaşık 385 dolar).

2016 yılının ortaları için başkent Minsk'te A sınıfı ofislerin kirası 20 – 25 Avro/m2, B ve C sınıfı ofis kiraları ise 8 – 15 Avro/m2 arasında değişmektedir.

Başkent Minsk'te ücretler ve kiralar bölgelere göre daha yüksektir.

FAYDALI İNTERNET ADRESLERİ:

•T.C. Minsk Büyükelçiliği: http://minsk.be.mfa.gov.tr/

•T.C. Minsk Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği: www.ekonomi.gov.tr

•Belarus Cumhuriyeti Ankara Büyükelçiliği: http://turkey.mfa.gov.by/tr/embassy/

•Belarus Ticaret ve Sanayi Odası: http://www.cci.by/

•Belarus Cumhuriyeti Ulusal Yatırım ve Özelleştirme Ajansı: http://www.investinbelarus.by/

•Belarus Yüksek Teknolojier Parkı: http://park.by/

•Büyük Taş Sanayi Parkı: http://www.industrialpark.by/

•Brest Serbest Ekonomi Bölgesi: http://www.fez.brest.by/

•Gomel Raton Serbest Ekonomi Bölgesi: http://gomelraton.com/

•Minsk Serbest Ekonomi Bölgesi: http://www.fezminsk.by/

•Vitebsk Serbest Ekonomi Bölgesi: http://www.fez-vitebsk.by/

•Mogilev Serbest Ekonomi Bölgesi: http://www.fezmogilev.by/

•Grodnoinvest Serbest Ekonomi Bölgesi: http://www.grodnoinvest.com/

Turkey
Discover
the potential

DEiK
DIŞ EKONOMİK İLİŞKİLER KURULU
FOREIGN ECONOMIC RELATIONS BOARD

Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu
RIVER PLAZA Büyükdere Cad. Bahar Sok.
No: 13/9-10 34394 Levent/İSTANBUL
Telefon : (90) (212) 339 50 00 (pbx)
Faks : (90) (212) 270 30 92
E-Posta : info@deik.org.tr
Web : www.deik.org.tr